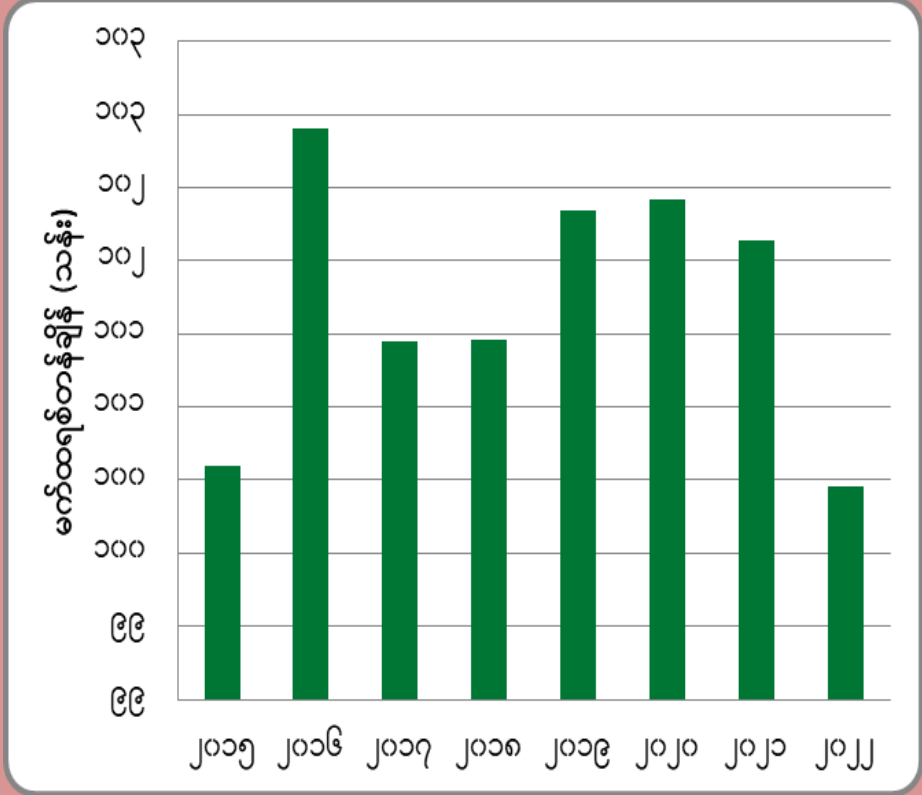

ဖရဲသီး

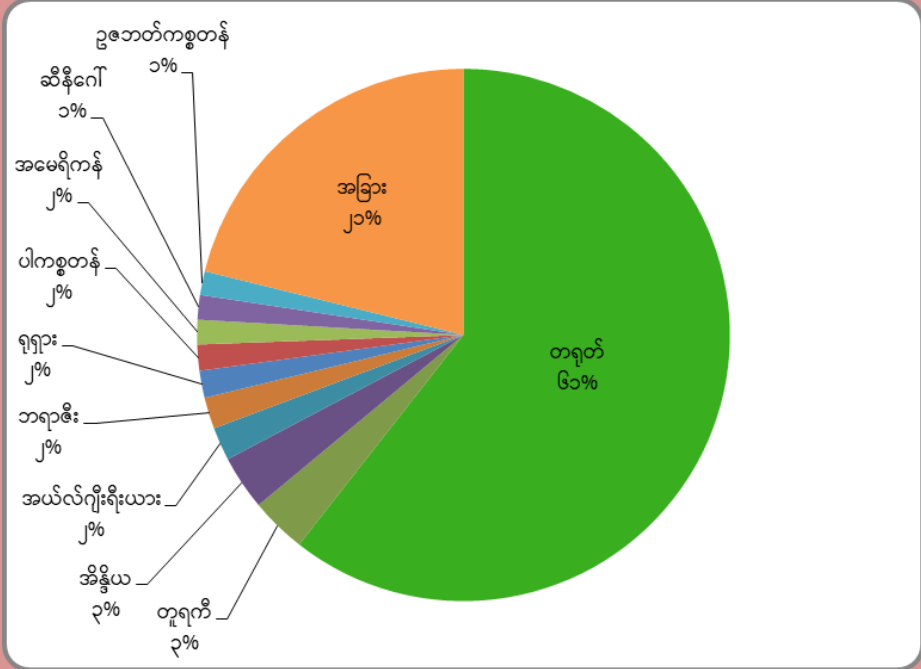
(က) ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၁။ ဖရဲသီး၏ မူရင်းဒေသမှာ အာဖရိကတိုက်ဖြစ်ပြီး အာဖရိကအရှေ့မြောက်ပိုင်းတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၅,၀၀၀ ကတည်းက ဖရဲသီးမျိုးစေ့ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သဖြင့် ရှေးယခင်ကတည်းက စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် သုံးစွဲခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆရပါသည်။ ရေမြေရာသီ ဥတုမရွေး စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော သီးနှံတစ်ခုဖြစ်ခြင်းကြောင့် ယခုအခါ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော နိုင်ငံပေါင်း (၁၂၀) ထိရှိပြီး နှစ်စဉ်မက်ထရစ်တန်ချိန် သန်း (၁၀၀) ကျော် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ဖရဲသီးအဓိကထုတ်လုပ် သောနိုင်ငံများမှာ တရုတ်၊ တူရကီ၊ အိန္ဒိယ၊ ဘရာဇီးနှင့် အယ်လ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးစိုက် ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို လေ့လာကြည့်ပါက ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ် တန်ချိန် (၁၀၂.၄) သန်းခန့်ဖြင့် အများဆုံးထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အမေရိကန်၊ ဥရောပနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံများမှ ဝယ်လို အားများလာခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုများလည်း အားကောင်းလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မိုးခေါင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်ကြီး မြင့်ခြင်းနှင့် ဆောင်းရာသီကာလ ကြာရှည်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန် (၉၉.၉၆) သန်းခန့်ဖြင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အနည်းဆုံးနှစ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ (ပုံ-၁) နောက်ဆက် တွဲ (က)

ရင်းမြစ်။ (FAOstat)
ပုံ (၁) နှစ်အလိုက် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

၂။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးထုတ်လုပ်မှု အချက်အလက်များအရ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးထုတ်လုပ်မှု၏ (၆၁) ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် အများဆုံးထုတ်လုပ်သည့် နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ တူရကီနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ တို့သည် ကမ္ဘာ့ထုတ်လုပ်မှု၏ (၃) ရာခိုင်နှုန်းစီဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး နိုင်ငံများဖြစ်ပြီး အယ်လ်ဂျီးရီးယား၊ ဘရာဇီး၊ ရုရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ အမေရိကန်၊ ဆီနီဂေါ၊ ဥဇဘတ်ကစ္စတန်နိုင်ငံတို့သည် ထုတ်လုပ်မှု အများဆုံး (၁၀) နိုင်ငံထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုအများဆုံး ဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် အချက်အလက်များအရ တစ်နှစ်လျှင် ဖရဲသီးတန်ချိန် သန်း (၇၀) ခန့်စားသုံးပြီး ဖရဲသီးစက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးတန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂၉၀) ဘီလီယံခန့် ရှိပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံရှိ Gansu ပြည်နယ်၏ ရာသီဥတုမှာ ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းမှုကောင်းမွန်သော ရာသီဥတုရှိခြင်းကြောင့် ၎င်း ဒေသမှထွက်ရှိသော ဖရဲသီးများသည် အရည်အသွေးအနေဖြင့် အထူး ကောင်းမွန်ကြသည်။ (ပုံ-၂)

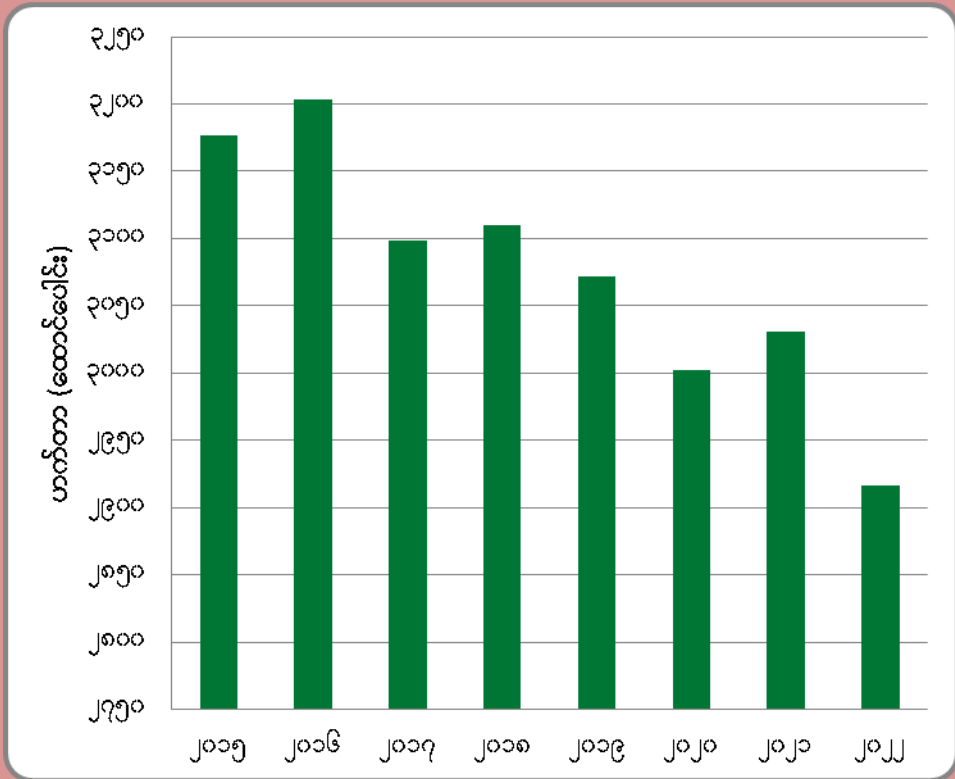

ရင်းမြစ်။ (FAOstat)
ပုံ (၂) ၂၀၂၂ ခုနှစ်၏ နိုင်ငံအလိုက် ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေ

၃။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးတင်ပို့မှုအများဆုံးဖြစ်သော စပိန်နိုင်ငံသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ရာသီဥတုဆိုးရွားစွာပြောင်းလဲခဲ့၍ ရိတ်သိမ်း ခါနီးသုံးပတ်ဆက်တိုက် မိုးရွာသွန်းမှုများခဲ့ပြီး မိုးသီးကြွေကျခြင်းများကြောင့် စိုက်ခင်းများ အများအပြားပျက်စီးခဲ့ခြင်း၊ ပိုးမွှားနှင့် မှိုများကျရောက်ခြင်းများကြောင့် စပိန်နိုင်ငံ၏ ဇွန်လနှင့် ဇူလိုင်လ ပထမသုံးပတ်အတွင်း ဖရဲသီးထုတ်လုပ်မှုများအပေါ် များစွာ

သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မတ်လနှင့် ဧပြီလအတွင်း အပူချိန်မြင့်မားမှုကြောင့် မေလတွင် ဈေးကွက်ဝယ်လိုအား အလွန်များ ခဲ့ပြီး ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများမြင့်တက်ခဲ့သည်။ စပိန်နိုင်ငံ၏ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖရဲသီးတင်ပို့မှုဈေးနှုန်းသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်တန်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၇၉၅) ရှိပြီး ယခင်နှစ်ဈေးနှုန်းများထက် (၃၉) ရာခိုင်နှုန်း တိုးလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ကာလအတွင်း ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၄.၂) ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် နှစ်စဉ်တိုးလာခဲ့ရာ ပို့ကုန်ဈေးနှုန်း အမြင့်ဆုံးသို့ရောက်ရှိပြီး ဆက်လက်၍ ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများ ပိုကောင်းလာနိုင်ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ထိပ်တန်းတင်ပို့နေသည့် နိုင်ငံများထဲမှ ဒိန်းမတ် နိုင်ငံသည် ဖရဲသီးတစ်တန်လျှင် (၉၈၃) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးနှုန်းအမြင့်ဆုံးဖြစ်နေပြီး ပေါ်တူဂီနိုင်ငံသို့တင်ပို့သည့် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းသည် တစ်တန်လျှင် (၅၈၃) ဒေါ်လာဖြင့် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်နေပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ဖရဲသီးကို အတွင်းသားစားသုံးမှု ဈေးကွက်အပြင် ဖရဲသီးအစေ့ဈေးကွက်လည်းရှိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးအစေ့ဈေးကွက်ကိုလေ့လာပါက ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း (၃,၀၀၀) ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခဲ့ပြီး ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၄,၅၀၀) ခန့် ရောက်ရှိနိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းတွက်ချက်ထားပါသည်။

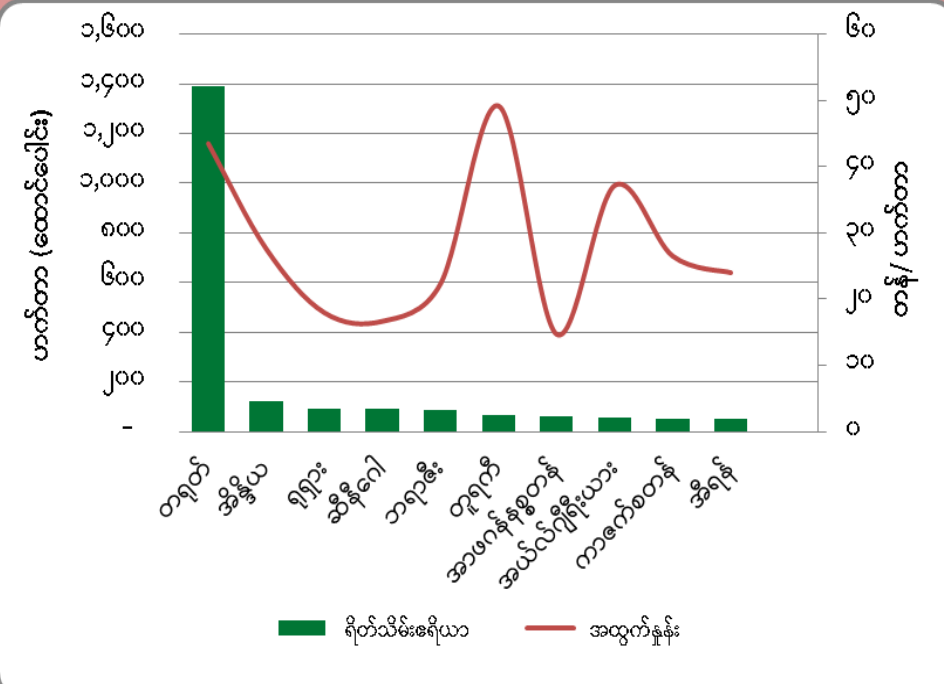
၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်အတွင်း နှစ်အလိုက် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးရိတ်သိမ်းမှုများတွင် စုစုပေါင်းရိတ်သိမ်းမှုဟက်တာ (၃.၂) သန်း ကျော်ရှိပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် တရုတ်၊ ရုရှား၊ အီရန်၊ အိန္ဒိယ၊ တူရကီ၊ ဘရာဇီး၊ အာဖဂန်နစ္စတန်၊ အယ်လ်ဂျီးရီးယား၊ ဥဘက်ကစ္စတန် နှင့် အီဂျစ်နိုင်ငံများမှ ဖရဲသီးဟက်တာပေါင်း (၂.၃၄) သန်း ရိတ် သိမ်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး ရိတ်သိမ်းဧရိယာစုစုပေါင်းတွင် (၇၃) ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ကျန်နိုင်ငံများသည် (၂၇) ရာခိုင် နှုန်းသာပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုများ အနည်းငယ်စီကျဆင်းလာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါ သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းရိတ်သိမ်းမှု ဟက်တာပေါင်း (၂.၉၂) သန်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုအနည်းဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနှစ် တွင် ဖရဲသီးထုတ်လုပ်မှုအများဆုံးဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံသည် ရိတ်သိမ်းမှုဟက်တာပေါင်း (၁.၄) သန်းကျော်ဖြင့် ကမ္ဘာ့ရိတ်သိမ်း မှု၏ (၄၈) ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ (ပုံ-၃)

ရင်းမြစ်။ (FAOstat)
ပုံ (၃) နှစ်အလိုက် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးရိတ်သိမ်းမှု အခြေအနေ

၅။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးမှုအများဆုံးနိုင်ငံမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း အထွက်နှုန်းအများဆုံးနိုင်ငံမှာ ဒိုမီနီကန် နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ဖရဲသီးထွက်ရှိမှုအနေဖြင့် ဒိုမီနီကန်နိုင်ငံသည် တစ်ဟက်တာလျှင် (၃၁၁.၈၁) မက်ထရစ်တန်ထွက်ရှိပြီး စုစုပေါင်း ရိတ်သိမ်းဧရိယာ (၂,၀၅၈) ဟက်တာ ရှိပါသည်။ ဒုတိယအထွက်နှုန်း အများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သော ဂိုင်းယာနာနိုင်ငံသည် အဆိုပါနှစ်တွင် တစ် ဟက်တာလျှင် (၁၀၈.၃၂) မက်ထရစ်တန် ထွက်ရှိပြီး ရိတ်သိမ်း ဧရိယာ (၃၂၉) ဟက်တာသာရှိခဲ့သော်လည်း အထွက်နှုန်းအများဆုံး နိုင်ငံများထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ တူနီးရှား၊ ဘာရိန်း၊ ဟွန်းဒူးရပ်စ်၊ ဂရိ၊ ဂျော်ဒန်၊ စပိန်၊ အီတလီ၊ လက်ဘနွန်၊ တူရကီနှင့် အယ်လ်ဘေး နီးယားနိုင်ငံများသည် ဖရဲသီးအထွက်နှုန်းအများဆုံးနိုင်ငံများ ဖြစ် ကြပါသည်။ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံသည် အထွက်နှုန်းမှာ တစ်ဟက်တာလျှင် (၄၃.၅)

အထွက်နှုန်းအများဆုံးနိုင်ငံမှာ ဒိုမီနီကန် နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ဖရဲသီးထွက်ရှိမှုအနေဖြင့် ဒိုမီနီကန်နိုင်ငံသည် တစ်ဟက်တာလျှင် (၃၁၁.၈၁) မက်ထရစ်တန်ထွက်ရှိပြီး စုစုပေါင်း ရိတ်သိမ်းဧရိယာ (၂,၀၅၈) ဟက်တာ ရှိပါသည်။ ဒုတိယအထွက်နှုန်း အများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သော ဂိုင်းယာနာနိုင်ငံသည် အဆိုပါနှစ်တွင် တစ် ဟက်တာလျှင် (၁၀၈.၃၂) မက်ထရစ်တန် ထွက်ရှိပြီး ရိတ်သိမ်း ဧရိယာ (၃၂၉) ဟက်တာသာရှိခဲ့သော်လည်း အထွက်နှုန်းအများဆုံး နိုင်ငံများထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ တူနီးရှား၊ ဘာရိန်း၊ ဟွန်းဒူးရပ်စ်၊ ဂရိ၊ ဂျော်ဒန်၊ စပိန်၊ အီတလီ၊ လက်ဘနွန်၊ တူရကီနှင့် အယ်လ်ဘေး နီးယားနိုင်ငံများသည် ဖရဲသီးအထွက်နှုန်းအများဆုံးနိုင်ငံများ ဖြစ် ကြပါသည်။ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံသည် အထွက်နှုန်းမှာ တစ်ဟက်တာလျှင် (၄၃.၅)

ရင်းမြစ်။ (FAOstat)
ပုံ (၄) ၂၀၂၂ ခုနှစ် ၏ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးရိတ်သိမ်းဧရိယာအများဆုံးနိုင်ငံများ၏ အထွက်နှုန်းနှိုင်းယှဉ်ချက်

မက်ထရစ်တန်ဖြင့် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး ရိတ်သိမ်းမှုဟက်တာ စုစုပေါင်း၏ (၄၉) ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံး (၁၀) နိုင်ငံမှာ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ရုရှား၊ ဆီနီဂေါ၊ ဘရာဇီး၊ တူရကီ၊ အာဖဂန်နစ္စတန်၊ အယ်လ်ဂျီးရီးယား၊ ကာဇက်စတန် နှင့် အီရန်နိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ- ၄)

(ခ) ဖရဲသီးသုံးစွဲမှုပုံစံနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ

၆။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ဖရဲသီးမျိုးစိတ်ပေါင်း (၅၀) ကျော်ကို စိုက်ပျိုးကြပြီး ဖရဲသီးကို အစေ့ပါ၊ အစေ့လွတ်၊ မီနီဖရဲ၊ အတွင်း သားအဝါရောင်နှင့် လိမ္မော်ရောင်ရှိသောအသီးဟူ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် (၅) မျိုး ခွဲခြားထားပါသည်။ ဖရဲသီးတွင် ရေဓာတ် (၉၂) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ် (၇.၅) ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ပြီး ပရိုတင်း (သို့မဟုတ်) အဆီလုံးဝမပါဝင်ဘဲ ကယ်လိုရီအလွန်နည်း သောအသီးတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ရင့်မှည့်သည့်ဖရဲသီးတွင် Beta-carotene နဲ့ lycopene တို့ ပါဝင်မှုများလာပြီး ခန္ဓာကိုယ် အတွက်အရေးပါသည့် အာဟာရဓာတ်များဖြစ်သော ဗီတာမင် C ၊ ကယ်လ်ဆီယမ်၊ မဂ္ဂနီဆီယမ်၊ အမျှင်ဓာတ်၊ ပရိုတင်း၊ ပိုတက် ဆီယမ်နှင့် ဗီတာမင် A ၊ ဗီတာမင် B 6 ၊ နီကာဆင်၊ သီရာမင်းနဲ့ ကာရိုတီးနိုက်တို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။

၇။ ဖရဲသီးသည် သဘာဝအားဖြင့် အစေ့များပါဝင်သော်လည်း အစေ့လွတ်မျိုးကွဲများလည်း ရှိလာခြင်းကြောင့် စားသုံးသူများ ကို ပိုမိုနှစ်သက်လာစေပြီး ဖရဲသီးဈေးကွက်လည်း ပိုမိုကောင်းမွန်ခဲ့သည်။ ဖရဲသီးမျိုးကွဲများစွာရှိခြင်းကြောင့် အသီးပုံသဏ္ဍာန်၊ အသီးအရောင် သို့မဟုတ် ပုံစံနှင့်အရွယ်အစား အမျိုးမျိုးရှိပြီး အဝါရောင်နှင့် လိမ္မော်ရောင်ရှိသော ဖရဲသီးမျိုးကွဲများသည် စားသုံး သူများအား ပို၍ဆွဲဆောင်မှုရှိစေပါသည်။ နံနက်ခင်းအစားအစာပွဲများတွင် ဖရဲသီးကို အချိုပွဲ၊ သစ်သီးသုပ်အဖြစ် စားသုံးခြင်း၊ နွေရာသီတွင် အပူဒဏ်သက်သာစေသောအသီးအဖြစ် အစိမ်းစားခြင်းနှင့် နွားနို့၊ သကြား၊ နို့ဆီများဖြင့်လည်း ဖျော်၍သောက်သုံး လေ့ရှိကြပါသည်။ ဖရဲသီးဖြင့်ပြုလုပ်သော မုန့်အမျိုးမျိုး၊ ဖရဲသီးယို၊ ဖရဲသီးဝိုင်၊ ဖရဲသီးဒိန်ချပ်၊ ဖရဲသီးအမှုန့်၊ ဖရဲသီးဖျော်ရည် စသည့် စားသောက်ကုန်များအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အလှကုန်ပစ္စည်းများ၊ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများစွာအဖြစ်လည်း သုံးစွဲကြသည်။

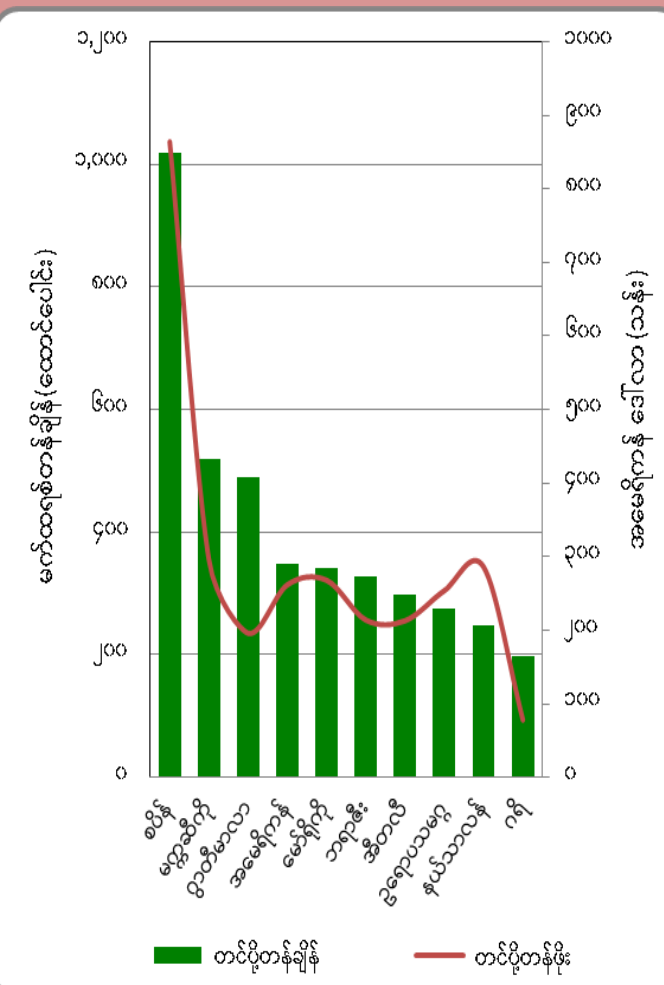
ဖရဲသီးအစေ့ကို ဖရဲစေ့လှော်၊ ဖရဲစေ့အမှုန့်ကို မွေးစကလေး ငယ်များအတွက် ဖြည့်စွက်စာများတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြု ခြင်း၊ ဖရဲသီးစေ့ဆီ၊ မုန့်ဖုတ်ပေါင်ဒါ (ဂျုံမှုန့်) များတွင် ဖရဲခွံ အမှုန့်များရော၍အသုံးပြုခြင်း စသည့်နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ဖြင့် လည်း အသုံးပြုကြပါသည်။ ဖရဲသီးကို အတွင်းသားကိုသာ မကဘဲ ဖရဲအစေ့ကိုလည်း စားသုံးမှုများပြားပါသည်။ ဖရဲသီး အစေ့တွင် အမိုင်နိုအက်ဆစ်နှင့် ပရိုတင်းကဲ့သို့သော အာဟာ ရဓာတ်များ ပါဝင်သည့်အပြင် ၎င်းမှထုတ်လုပ်သော ထုတ်ကုန် များတွင် အိုမီဂါ-၃၊ အိုမီဂါ-၆ နှင့် ဗီတာမင်စီ စသည့်ဓာတ် များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဖရဲသီးအစေ့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ထုတ်ကုန်များသည် အစာချေဖျက်မှုကောင်းစေခြင်း၊ ပန်းနာ ရင်ကြပ်ရောဂါကိုကာကွယ်ပေးခြင်း၊ သွေးတိုးလျော့ကျစေ ခြင်းနှင့် အသားအရေကောင်းစေသည့်အပြင် ကယ်လိုရီပါဝင်

မှုနည်းသောကြောင့် ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သောအစားအစာတစ်ခုအဖြစ် စားသုံးကြပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဖရဲစေ့ဈေးကွက်တွင် ဖရဲသီး အစေ့ကို အစိမ်းလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ လှော်၍သော်လည်းကောင်း၊ အခြောက်ခံ၍သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြပါသည်။ ဖရဲသီးအစေ့တွင် မဂ္ဂနီဆီယမ်ကြွယ်ဝစွာပါဝင်ပြီး အသားအရေအတွက် ကောင်းမွန်စေသောကြောင့် အစေ့မှရရှိသောအဆီကို အမျိုးမျိုးသော အလှကုန်ပစ္စည်းများတွင်လည်း တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုလျက်ရှိကြပါသည်။

၈။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖရဲသီးစားသုံးမှုအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ပြီး အမေရိကန်၊ တူရကီ၊ အီရန်၊ ဘရာဇီး၊ ရုရှား၊ အီဂျစ်၊ အိန္ဒိယ၊ မက္ကဆီကိုနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့သည်လည်း ဖရဲသီးစားသုံးမှုများသောနိုင်ငံများဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးစားသုံးမှုနှုန်းမြင့်မားနေခြင်းမှာ ပူပြင်းစိုစွတ်သော နွေရာသီကာလများတွင် အပူဒဏ်သက်သာစေသည့် ရေခတ်မြင့်မားသောသီးနှံဖြစ်ပြီး သရေစာနှင့် အချို့ပွဲအဖြစ် စားသုံးကြပါသည်။ အသုပ်များ၊ ဖျော်ရည်များ၊ ရေခဲမုန့်များနှင့် ရေခဲချောင်းများအတွက်သာမက အနံ့အရသာအဖြစ်လည်း အမျိုးမျိုးသော ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်မှုများ၌ အသုံးပြုကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ အချို့ဒေသများတွင် ဖရဲသီးကို ကံကောင်းခြင်း၏ သင်္ကေတအဖြစ်သတ်မှတ်ကြပြီး ပွဲတော်များတွင် လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးလေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

(ဂ) ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးကုန်သွယ်မှုနှင့် ဈေးကွက်အခြေအနေ

ရင်းမြစ်။ (WITS, World Bank, 2022)

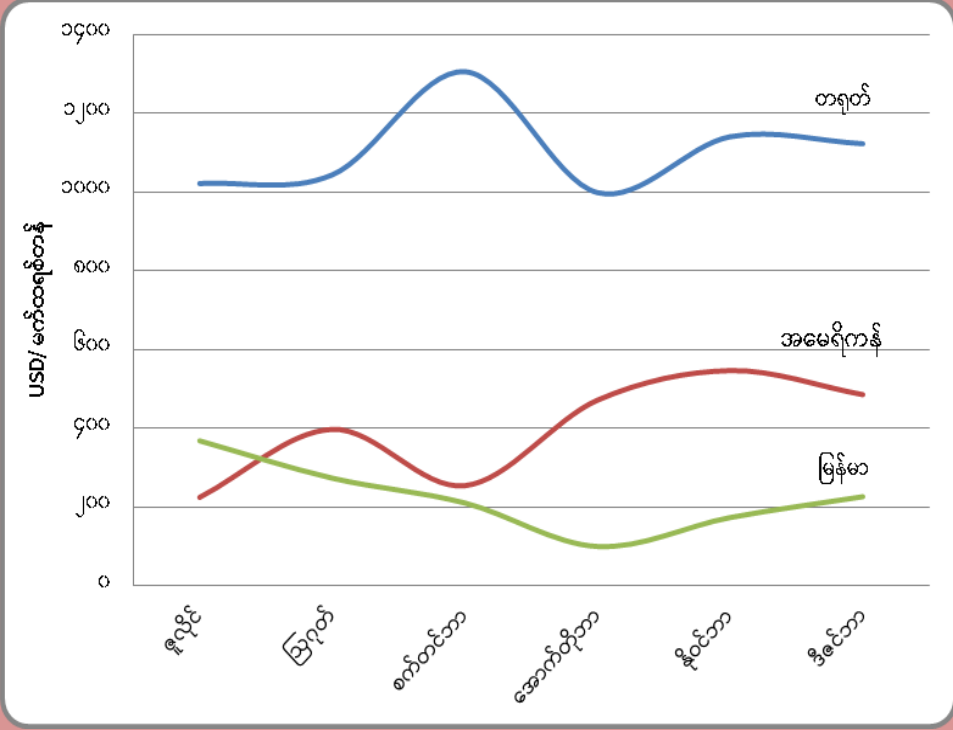
ပုံ (၅) ၂၀၂၂ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး တင်ပို့၊ တင်သွင်းမှု အများဆုံးနိုင်ငံများ

ချိန် (၀.၀၉) သန်းကျော်၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၄.၀၄) သန်းကျော်ဖြင့် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၁၅) တွင် ရပ်တည်လျက်ရှိပြီး တရုတ်၊ ထိုင်း၊ အိန္ဒိယ၊ စင်္ကာပူနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် စသည့်နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့လျက်ရှိပါသည်။ (ပုံ-၅)

၁၀။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၌ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးတင်သွင်းသောနိုင်ငံပေါင်း (၁၀၁) နိုင်ငံရှိခဲ့ပြီး တင်သွင်းမှုပမာဏမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန် (၅.၇) သန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄.၅) ဘီလီယံကျော်ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကတင်သွင်းလျက်ရှိသောနိုင်ငံများမှာ အမေရိကန်၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်နှင့် ယူအေအီးနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး တင်သွင်းမှုတန်ဖိုးအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှု၏ (၅၃) ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးတင်သွင်းမှု အဆင့် (၈၂) တွင်ရောက်ရှိခဲ့ပြီး တန်ချိန်အားဖြင့် (၂၇) တန်ခန့်၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁) သိန်းကျော် တင်သွင်းမှုရှိပြီး အဓိကအားဖြင့် ဂျပန်နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။

၁၁။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ (၆) လအတွင်း တရုတ်၊ အမေရိကန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ ဖရဲသီးတင်ပို့မှုဈေးနှုန်းများကိုလေ့လာပါက တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးများသည် အခြားနိုင်ငံများထက် သိသာစွာ ဈေးနှုန်းမြင့်နေပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ ထွက်ရှိသောဖရဲသီးများသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ဖရဲသီးတစ်တန်လျှင် (၁,၃၀၅) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအမြင့်ဆုံးရရှိခဲ့ပြီး အောက်တိုဘာလတွင် တစ်တန်လျှင် (၉၉၈) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအနိမ့်ဆုံးရရှိခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးတင်သွင်းမှု အများဆုံးဖြစ်သော

အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးတင်ပို့ဈေးနှုန်းများသည် အတက်အကျများစွာကြုံတွေ့နေရပြီး ဖရဲသီးတစ်တန်လျှင် (၅၄၆) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီး စက်တင်ဘာလတွင် (၂၅၄) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအနိမ့်ဆုံးရရှိခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးတင်ပို့မှု အခြေအနေများတွင် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၏ ဖရဲသီးတစ်တန် တင်ပို့ဈေးနှုန်းသည် (၃၆၈) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးအမြင့်ဆုံးရရှိခဲ့ပြီး ဩဂုတ်လမှစ၍ ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများ တဖြည်းဖြည်းကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ အောက်တိုဘာလ၏ ဖရဲသီးတစ်တန် တင်ပို့ဈေးနှုန်းသည် ဒေါ်လာ (၁၀၀) ဖြင့် ဈေးနှုန်းအနိမ့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက် နှစ်ကုန် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဖရဲသီးတစ်တန်လျှင် (၂၂၆) ဒေါ်လာဖြင့် ဈေးနှုန်းပြန်လည်မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ (ပုံ-၆) နောက်ဆက်တွဲ (ခ)

၁၂။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးဈေးကွက်၏ ဈေးနှုန်းများသည် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့်နိုင်ငံများ၏ ရာသီဥတုအခြေအနေများ၊ ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုများအပေါ် များစွာလွှမ်းမိုးမှုရှိပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးတင်ပို့မှု အများဆုံးနိုင်ငံများတွင် ပါဝင်သော နယ်သာလန်နိုင်ငံသည် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မေလတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော မိုးသီးမုန်တိုင်းကြောင့် ဖရဲသီးအထွက်နှုန်းများကျဆင်းခဲ့ပြီး စပိန်နိုင်ငံသို့ ဖရဲသီးတင်ပို့မှုများ သိသာစွာကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံသည် ဖရဲသီးဝယ်လိုအားများနေသော်လည်း ၎င်းတို့အဓိက

တင်သွင်းမှုအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သည့် အီတလီနိုင်ငံတွင် အပူချိန်လွန်ကဲမှုများကြောင့် သီးနှံများပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ပြီး တင်ပို့မှုများ လျော့နည်းခဲ့ပါသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည်လည်း မုန်တိုင်းကျရောက်မှုများကြောင့် ဖရဲသီးအထွက်နှုန်းများထိခိုက်ခဲ့ပြီး ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများလျော့ကျကာ ဈေးနှုန်းမြင့်မားမှုများ ကြုံတွေ့ခဲ့ပါသည်။ ဆွီဒင်နိုင်ငံတွင်လည်း ခြောက်သွေ့သော ရာသီဥတုအခြေအနေများသည် ဒေသတွင်းဖရဲသီးထုတ်လုပ်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိခြင်းကြောင့် ဈေးနှုန်းတည်ငြိမ်ပြီး အရည်အသွေးကောင်းသော စပိန်မှ ဖရဲသီးများ ဆွီဒင်ဈေးကွက်သို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ အီတလီနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးချိန်နှောင့်နှေးခြင်းနှင့် မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းခြင်းတို့ကြောင့် ဖရဲသီးအထွက်နှုန်းများလျော့နည်းခဲ့ပြီး ဈေးနှုန်း

များမြင့်မားခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် မြောက်အမေရိကမှထွက်ရှိသည့် ဖရဲသီးများသည် ခိုင်မာသောရောင်းလိုအားနှင့် ဝယ်လိုအားရှိခြင်းကြောင့် မကြာမီနှစ်များအတွင်း ဈေးကွက်အကောင်းဆုံး ဖရဲသီးဈေးကွက်များထဲမှ တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖရဲသီးဈေးကွက်သည် မတူညီသောဒေသအမျိုးမျိုးရှိ ရောင်းလိုအားပေါ်မူတည်၍ ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုအခြေအနေများစွာကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့လျက်ရှိပါသည်။

၁၃။ ကမ္ဘာ့ဖရဲသီးတင်သွင်းမှု အများဆုံးဖြစ်သော အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ FOB ဈေးနှုန်းများကိုလေ့လာရာတွင် ၂၀၂၂ ခုနှစ်အတွင်း၌ နိုဝင်ဘာလသည် ဈေးနှုန်းအမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါနှစ်တွင် ဖရဲသီးတင်သွင်းမှု ပမာဏလျော့နည်းခဲ့ရာ စုစုပေါင်းမက်ထရစ်တန်ချိန် (၈၀၁,၀၀၀) တင်သွင်းခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း၌ ဇန်နဝါရီလတွင် ဖရဲသီးတစ်တန်လျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၉၅၈) နှင့် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီး ဖေဖော်ဝါရီလမှ စက်တင်ဘာလအထိ ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများ အနည်းငယ်လျော့ကျသွားကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

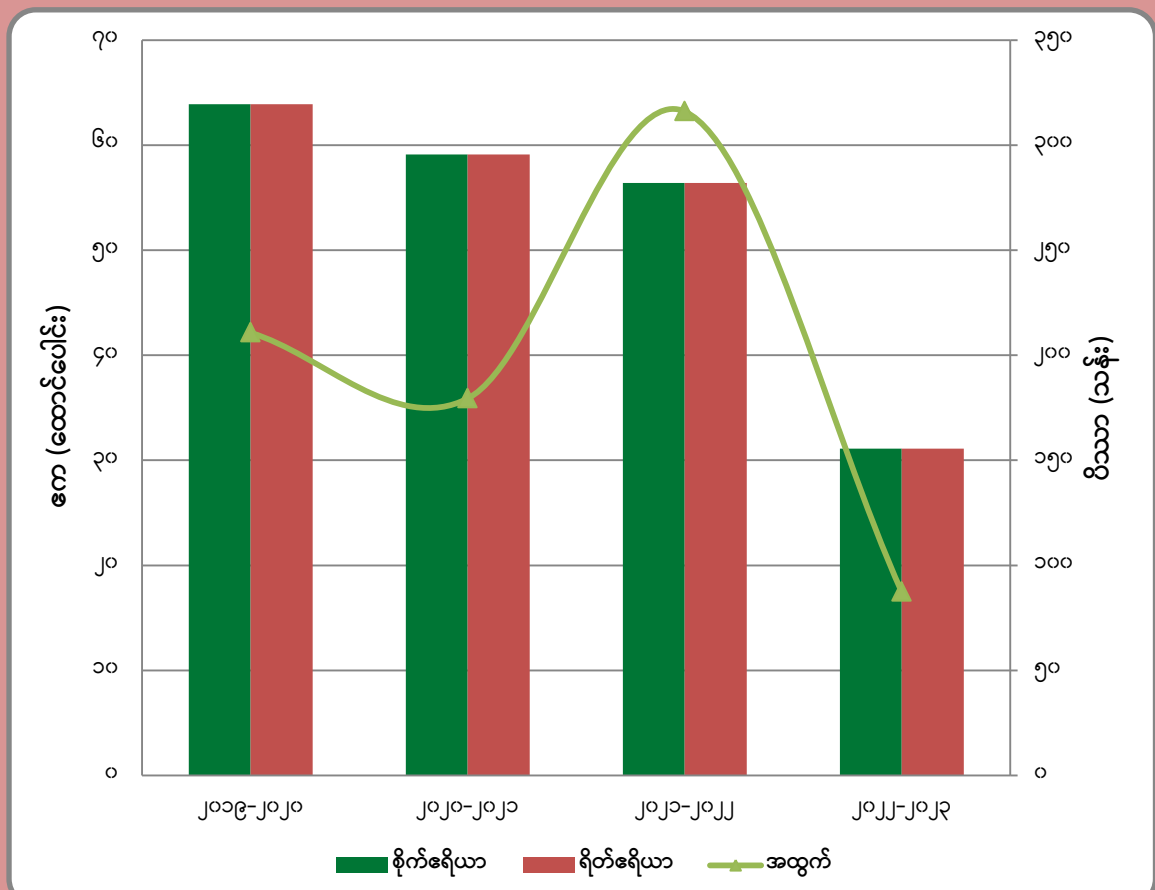
(ဃ) မြန်မာ့ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

၁၄။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖရဲသီးစိုက်ဧကပေါင်း (၆) သောင်းနီးပါးခန့်ရှိပြီး အဓိကစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့် ဒေသများမှာ စစ်ကိုင်း၊ ပဲခူး၊ မန္တလေး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြပြီး အခြားတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင်လည်း စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အနည်းငယ်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖရဲသီးကို သုံးရာသီလုံး စိုက်ပျိုးကြသော်လည်း အများအားဖြင့် နိုဝင်ဘာလမှစတင်ပြီး မတ်လအထိ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဖရဲပင်များသည် သဲနန်းမြေကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြပြီး အသီးသည် ပူနွေး၍ခြောက်သွေ့သောရာသီဥတုကို ကြိုက်နှစ်သက်သောကြောင့် ထိုလများသည် ဖရဲသီးကြီးထွားမှုအတွက် အကောင်းဆုံးအချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ပြာသို၊ တပို့တွဲလများတွင် ဖရဲသီးများအောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းပြီး တပေါင်းလနှင့် တန်ခူးလသည် ဖရဲသီးများဆွတ်ခူး၍ ဈေးကွက်များသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြပါသည်။ ဖရဲသီးကို စတင်စိုက်ပျိုးသည့်အချိန်မှစ၍ ဒေသအလိုက်၊ မျိုးအလိုက် ရက်ပေါင်း (၆၀) မှ (၁၂၀) အတွင်း ခူးဆွတ်နိုင်ပါသည်။ ဖရဲသီးအများဆုံးထွက်ရှိချိန်သည် နိုဝင်ဘာလမှ ဇွန်လအထိဖြစ်ပြီး အဆိုပါကာလများတွင် ပြည်ပ

တင်ပို့မှုအများဆုံးဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ ရာသီဥတုအခြေအနေများပေါ်မူတည်၍ စိုက်ပျိုးချိန်နှင့် ရိတ်သိမ်းချိန်များသည် တစ်နှစ်နှင့်တစ်နှစ် အနည်းငယ်ကွာခြားမှုရှိနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိကစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လျက်ရှိသော ဖရဲမျိုးများမှာ 855 မျိုး၊ ဂျပန်ဖရဲ (ခေါ်) ဒုံးကျည် ဖရဲမျိုး၊ ထိုင်ဝမ်မျိုး၊ အစေ့လွတ်ဖရဲသီးနှင့် ဖရဲဝါသီးများဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာသို့ တင်ပို့လျက် ရှိပါသည်။

၁၅။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အချက်အလက်များ အရ စိုက်ပျိုးဧရိယာများ နှစ်စဉ်ကျဆင်းနေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ဖရဲစိုက်ဧကပေါင်း

ရင်းမြစ်။ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန

ပုံ(၇) ၂၀၁၉-၂၀၂၀ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

(၅၆,၄၁၄) ရှိခဲ့ပြီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအများဆုံးနှစ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် (၃၁,၀၉၄) ဧကသာရှိသည့်အတွက် ဧကပေါင်း (၂၅,၃၂၀) လျော့နည်းနေသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ အထွက်နှုန်းမှာလည်း ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် (၃၂၉၀.၁၉) ပိဿာနှင့် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် (၂၈၀၇.၁၂) ပိဿာဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းအထွက်ကို နှိုင်းယှဉ်ပါက ပိဿာ (၂၀၉.၀၅) သန်းနှင့် ပိဿာ (၈၇.၂၈) သန်းဖြင့် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ပိဿာ (၁၂၁.၇၇) သန်းခန့်လျော့နည်းခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ နှင့် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်တို့တွင် စိုက်ပျိုးဧရိယာများ သိသာစွာ တိုးတက်/လျော့နည်းမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၇) နောက်ဆက်တွဲ (၈)

၁၆။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် နှစ်စတွင် ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဖြစ်ပွားမှု အခြေအနေများကြောင့် မြန်မာ့ဖရဲဇွေးကွက်၏ အဓိကကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့သည့် မြန်မာ-တရုတ်နယ်စပ်ဂိတ်များ ယာယီပိတ်လိုက်ခြင်း၊ ဒေသတွင်းသွားလာရန် နယ်မြေ ကန့်သတ်မှုများရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများ သိသာစွာလျော့နည်းခဲ့သည်။ ဖရဲသီးဈေးကွက်အခြေအနေ ခိုင်မာမှု မရှိခြင်းကြောင့် အခြားသီးနှံများ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးလာ ခြင်း၊ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဖြစ်ပွားမှုများကြောင့် တင်ပို့မှုကန့် သတ်ချက်များရှိခြင်း၊ နယ်စပ်ဂိတ်များမှတစ်ဆင့် ဖရဲသီး တင်ပို့လျက်ရှိသည့် ကုန်တင်ကားများသည် ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါကန့်သတ်ချက်များ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန် ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းတင်းကြပ်မှုများ၊ စစ်ဆေးမှုများနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရေးစနစ် အပြောင်း အလဲများရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် တင်ပို့ရန်စောင့်ဆိုင်းချိန် ကြာမြင့်မှုများကြုံတွေ့ရပြီး တင်ပို့မည့်ဖရဲသီးများ အရည်အ သွေးကျဆင်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တင်ပို့မည့်ဖရဲသီး တစ်ဝက်ခန့်သည် အရည်အသွေးမမီခြင်းကြောင့် တင်ပို့သူ များအတွက် ဆုံးရှုံးမှုများစွာ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ၎င်းအကျိုးဆက်သည် ဖရဲစိုက်ပျိုးသူတောင်သူများအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုများ ရှိခဲ့ပြီး ဈေးကွက်ရရှိရန် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ဖရဲသီးသည် တင်ပို့သည့်အချိန်၊ အရည်အသွေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်မှု စနစ်များပေါ်မူတည်၍ ဈေးနှုန်းရရှိမှု ကွာခြားချက်များရှိနေခြင်းကြောင့် ဖရဲသီးတင်ပို့သော ကုန်သည်များသည် တရုတ်ဈေး ကွက်အပြင် အခြားဈေးကွက်များသို့ ပင်လယ်ရေကြောင်းမှတင်ပို့နိုင်ရေး ဈေးကွက်များရှာဖွေလျက်ရှိပါသည်။

၁၇။ ၂၀၁၈ မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်အထိ (၅) နှစ်တာကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံမှ ဖရဲသီးများကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း (၇၂၄) ကျော်၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၂၄.၄၈) သန်းခန့်တင်ပို့ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့ ဖရဲသီးတင်ပို့မှုသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း (၁၉၂.၀၆)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၈၁.၃၁)

သန်းကျော်တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ မှ စတင်၍ ၂၀၂၂ ခုနှစ် အထိ နှစ်စဉ်တင်ပို့မှုများ ကျဆင်းလာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၏ ဖရဲသီးတင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင် ပေါင်း (၈၅.၀၁)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃၈.၅၄) သန်းသာ တင်ပို့နိုင်ခဲ့သဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက (၅၆) ရာခိုင်နှုန်းခန့်လျော့နည်းခဲ့ပါသည်။ ထိုင်း၊ အိန္ဒိယ၊ ကိုရီးယား၊ စင်္ကာပူ၊ ယူအေအီးနှင့် အမေ ရိကန်နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့မှုများရှိခဲ့သော်လည်း တရုတ် နိုင်ငံသို့ တင်ပို့မှုနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ပမာဏများစွာ လျော့ နည်းလျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၈၅.၀၁)၊

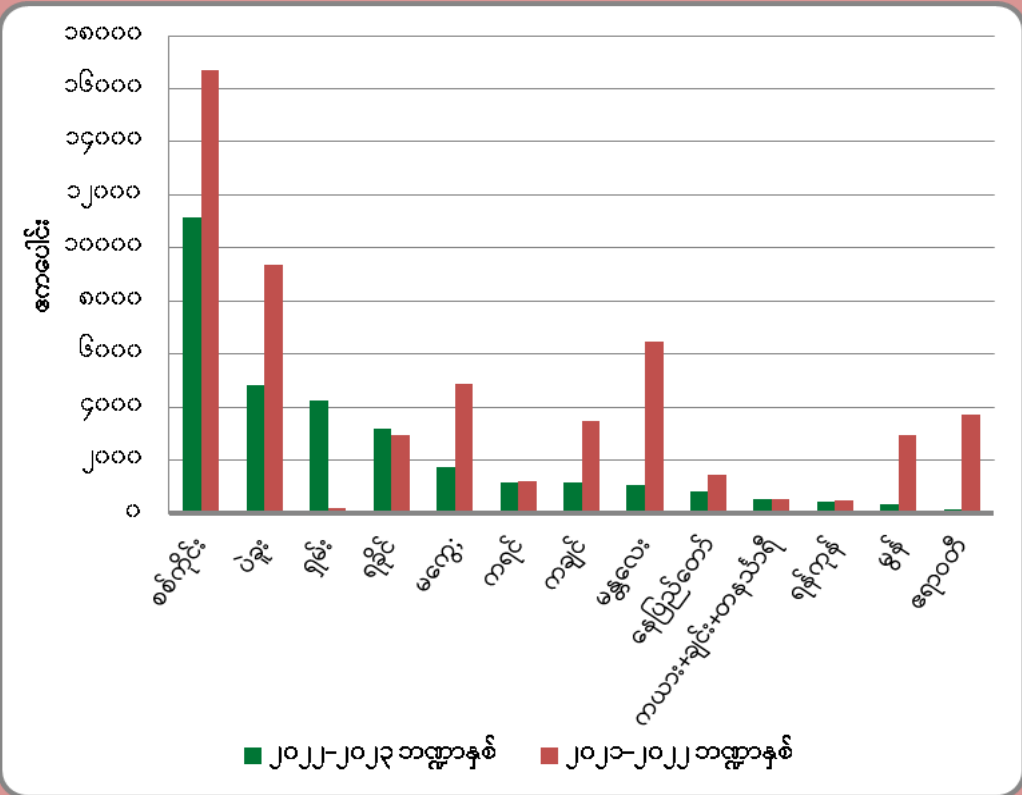

တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃၈.၅၄) သန်းဖြင့် တင်ပို့မှုအများဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံသို့တင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၉၃)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆၅,၀၀၀) နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့တင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၇)၊ တန်ဖိုးအား ဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၈,၀၀၀) အသီးသီးတင်ပို့ခဲ့ပါသည်။

၁၈။ ဖရဲသီးများကို တင်ပို့ရောင်းချရာတွင် ဈေးကွက်အခြေအနေ၊ အရွယ်အစား၊ အသီးခွံအရောင်၊ အရည်အသွေးနှင့် ပုံသဏ္ဍာန် စသည့်အချက်များပေါ်မူတည်၍ အမျိုးအစားများခွဲခြားခြင်း၊ ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းများရှိပါသည်။ အချို့သောဈေးကွက်များသည် အသီး၏အရည်အသွေးထက် အပြင်ပိုင်းပုံသဏ္ဍာန်ကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပဈေးကွက်များ၏ လိုအပ်ချက်စံချိန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသောအသီးများကို ထုတ်လုပ်ခြင်းအားဖြင့် အကျိုးအမြတ်ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သောဖရဲသီးများကို အများအားဖြင့် အလေးချိန် (သို့မဟုတ်) အတိုင်းအတာများအပေါ်မူတည်၍ အတန်းအစားများ ခွဲခြားထားပါသည်။ ဖရဲသီးများကို တစ်လုံးအလေးချိန် (၉) မှ (၁၂) ကီလိုဂရမ်ရှိလျှင် AAA အဆင့်၊ (၇) မှ (၈) ကီလိုဂရမ်ရှိလျှင် AA အဆင့်၊ (၅) မှ (၆) ကီလိုဂရမ်ရှိလျှင် A အဆင့်၊ (၄) ကီလိုဂရမ်ရှိလျှင် B အဆင့်၊ (၃) ကီလိုဂရမ်ရှိလျှင် C အဆင့်ဟူ၍ အတန်းအစားများ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။

၁၉။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် မူဆယ်သစ်သီးကုန်စည်ဒိုင်၏ အချက်အလက်များအရ ဇန်နဝါရီလမှ ဩဂုတ်လအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံမှ ဖရဲသီးများကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ ကုန်တင်ကားအစီးရေ စုစုပေါင်း (၇,၀၄၈) စီး၊ တန်ချိန်အားဖြင့် (၁) သိန်းကျော်တင်ပို့ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ကိုဗစ်-၁၉ ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဖရဲသီးနှင့် သခွားမွှေးသီးများကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရာတွင် အဟန့်အတားဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြသည်။ ကုန်တင်ကားများ အချိန်ကြန့်ကြာမှုရှိခဲ့ပြီး ဖရဲသီးအရည်အသွေးများ ထိခိုက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကုန်တင်ကား (၅) စီးတွင် (၁) စီးခန့်သာ အသီးအရည်အသွေးမပျက်စီးဘဲ ကောင်းမွန်စွာတင်ပို့နိုင်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်သည်များမှ တရုတ်နိုင်ငံအပြင် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဈေးကွက်များဖြစ်သော ယူအေအီး၊ ကာတာနှင့် စင်ကာပူစသည့် ဈေးကွက်သစ်များကို ရှာဖွေလာခြင်းကြောင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ပထမပတ်မှစတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံမှ အစေ့လွတ်ဖရဲသီး(၂၅)တန်အား ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ဒူတိုင်းသို့တင်ပို့နိုင်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ဆက်လက်တင်ပို့ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထိုသို့ ဈေးကွက်သစ်များ တိုးချဲ့တင်ပို့ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့ဖရဲဈေးကွက် ခိုင်မာတည်ငြိမ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ပထမအများဆုံး ဖြစ်သော စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ် ၌ ဖရဲစိုက်ဧကပေါင်း (၁၆,၆၈၈) မှ ဖရဲသီးပိဿာချိန် (၂၀၄) သန်းထွက်ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စိုက်ဧကပေါင်း (၁၁,၁၆၉) မှ ဖရဲသီးပိဿာချိန် (၃၆.၀၉) သန်းခန့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ဒုတိယအများဆုံးဒေသဖြစ်သည့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်၌ ဖရဲစိုက်ဧက (၉,၃၈၈) မှ ဖရဲသီးပိဿာချိန် (၂၇.၈၇) သန်းခန့်၊ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ဖရဲစိုက်ဧက (၄,၈၅၆) မှ ဖရဲသီးပိဿာချိန် (၁၅.၄၉) သန်းခန့်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများနှင့် အထွက်နှုန်းများ သိသာစွာကျဆင်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ဖရဲသီးအထွက်နှုန်းမှာ တစ်ဧကလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၃၂၃၁.၃၄) ပိဿာခန့်ထွက်ရှိပြီး ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် တစ်ဧကလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၆၄၅၅.၃၉) ပိဿာခန့်ထွက်ရှိခြင်းကြောင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၏ တစ်ဧကအထွက်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသည် (၉၉) % ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၈)

ရင်းမြစ်။ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန
ပုံ (၈) မြန်မာနိုင်ငံမှ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးသောဒေသများ၏ စိုက်ဧရိယာများ နှိုင်းယှဉ်ချက်

၂၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ဒုတိယအများဆုံးဒေသဖြစ်သည့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ညောင်လေးပင်မြို့နယ်၊ ဘိုင်းဒါးဒေသတွင် နှစ်စဉ်ဖရဲဧက (၁,၀၀၀) ကျော် စိုက်ပျိုးခဲ့သော်လည်း ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဖြစ်ပွားခဲ့မှု အခြေအနေများကြောင့်

တရုတ်ဈေးကွက်ခိုင်မာမှုမရှိခြင်း၊ သွင်းအားစုကုန်ကျစရိတ် မြင့်မားလာခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများ သိသာစွာ ကျဆင်းခဲ့သည်။ ယခင်နှစ်များတွင် တရုတ်ဈေးကွက်သို့တင်ပို့ရန် 855 ဖရဲမျိုးကိုသာ အဓိကထားစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသော်လည်း ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဖြစ်ပွားမှုအခြေအနေများကြောင့် ပြည်ပတင်ပို့မှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကြုံတွေ့လာရသည့်အတွက် ပြည်

တွင်းစားသုံးသူများ ကြိုက်နှစ်သက်မှုရှိသည့် ဂျပန်ဖရဲ (ခေါ်) 211၊ ဒေသအခေါ် ခုံးကြည်ဖရဲများကို 855 ဖရဲများနှင့် ပူးတွဲ စိုက်ပျိုးလာကြပါသည်။ တရုတ်ဈေးကွက်သို့တင်ပို့ရန် 855 ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်ဧကလျှင် (၁,၅၀၀,၀၀၀ မှ ၂,၀၀၀,၀၀၀) ကျပ်ခန့်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ခုံးကြည်ဖရဲ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျ စရိတ်မှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်ဧကလျှင် (၁,၀၀၀,၀၀၀ မှ ၁,၂၀၀,၀၀၀) ကျပ်ခန့်သာကုန်ကျသည့်အတွက် တစ်ဧက ကုန်ကျစရိတ် (၅) သိန်းမှ (၈) သိန်းအထိ ကုန်ကျစရိတ် သက်သာမှုရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်များသို့ တင်ပို့သည့် ဖရဲသီးများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများ လျော့ချသုံးစွဲ

ခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် သက်သာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများ လျော့နည်းအသုံးပြုခဲ့ သော်လည်း ဘိုင်းဒါးဒေသထွက် ဖရဲသီးများသည် စားသုံးသူများ ကြိုက်နှစ်သက်မှုများခြင်း၊ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ဝယ်လိုအားရှိခြင်း ကြောင့် ကုန်သည်များမှ စိုက်ခင်းများသို့ လာရောက်ဝယ်ယူမှုရှိပြီး အရွယ်အစားပေါ်မူတည်၍ ဈေးကောင်းများ ရရှိကြပါသည်။ ဘိုင်းဒါးဒေသထွက်ဖရဲသီးများကို ရန်ကုန်၊ ရေး၊ ထားဝယ်နှင့် မော်လမြိုင်မြို့များအထိ တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိကြောင်း သိရပါသည်။

ဇယား (၁) ၂၀၂၂- ၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်၏ ဖရဲအမျိုးအစားအလိုက် တောင်သူအရင်းကြေးစွန့်နှင့် အထွက်နှုန်းများ

မျိုးအမည်	ကုန်ကျစရိတ် (ကျပ်/ဧက)	အထွက်နှုန်း (လုံး/ဧက)	တောင်သူရဈေး (ကျပ်/လုံး)	ဝင်ငွေ (ကျပ်/ဧက)	အမြတ်ငွေ (ကျပ်/ဧက)	အရင်းကြေးစွန့် (ကျပ်/လုံး)	အရင်းကြေးအထွက်နှုန်း (လုံး/ဧက)
855 ဖရဲ	၂,၀၀၀,၀၀၀	၁,၀၀၀	၁၂,၀၀၀	၁၂,၀၀၀,၀၀၀	၉,၉၀၀,၀၀၀	၂,၀၀၀	၁၇၅
ခုံးကြည်ဖရဲ	၁,၆၀၀,၀၀၀	၁,၅၀၀	၁,၄၀၀	၂,၀၀၀,၀၀၀	၅၀၀,၀၀၀	၁,၀၆၇	၁,၁၄၂.၈၆

ရင်းမြစ်: ဖရဲစိုက်တောင်သူ (နေပြည်တော်) များထံမှ မေးမြန်း၍ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားပါသည်။ (855 ဖရဲသီးတစ်လုံးတွင် ပျမ်းမျှ (၈) ပိဿာခန့်ရှိပြီး ခုံးကြည်ဖရဲသီးတစ်လုံးတွင် ပျမ်းမျှ (၂.၅) ပိဿာခန့်ရှိပါသည်။)

၂၂။ ဖရဲသီး တစ်ဧကထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်သည် စိုက်ပျိုးသည့်မျိုးအပေါ်မူတည်၍ ကွာခြားမှုရှိပါသည်။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာ နှစ်တွင် နေပြည်တော်၊ တပ်ကုန်းမြို့နယ်၌ ပြည်ပတင်ပို့ရန် 855 ဖရဲစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်သည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်ဧကလျှင် စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ် (၂,၁၀၀,၀၀၀) ကျပ်ခန့်ကုန်ကျပြီး ပျမ်းမျှအထွက်နှုန်းမှာ အလုံး (၁,၀၀၀) ခန့်ထွက်ရှိပါ သည်။ ပြည်ပတင်ပို့ခြင်းအတွက် တောင်သူများ၏ အသားတင်ပျမ်းမျှရဈေးသည် ဖရဲသီးတစ်လုံးလျှင် (၁၂,၀၀၀) ကျပ်ခန့်ရှိခြင်း ကြောင့် တစ်ဧကပျမ်းမျှဝင်ငွေမှာ ကျပ်သိန်း (၁၂၀) ခန့်ရှိပါသည်။ တစ်ဧကလျှင် အသားတင်အမြတ်ငွေ (၉,၉၀၀,၀၀၀) ကျပ် ခန့်ရှိခဲ့ပါသည်။ အရင်းကြေးအထွက်နှုန်းအနေဖြင့် တစ်ဧကလျှင် (၁၇၅) လုံးထွက်ရှိရန်လိုအပ်ပြီး အရင်းကြေးစွန့်အနေဖြင့် တစ်လုံးလျှင် (၂,၀၀၀) ကျပ်ရရှိမှသာ အရင်းကြေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်ဈေးကွက်တစ်ခုတည်းကိုသာ အဓိကထားထားခြင်း ကြောင့် ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါများ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့်ကာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကုန်သွယ်လျက်ရှိသည့် နယ်စပ်ဂိတ်များ ပိတ်ထားခြင်းနှင့် တင်းကြပ်သောအကောက်ခွန်စည်းများ သတ်မှတ်ခြင်းများကြောင့် မြန်မာ့ဖရဲသီးဈေးနှုန်း ကျဆင်းခဲ့ပြီး တောင်သူများ အရုံးများစွာရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရကြောင်း သိရှိရပါသည်။ အဆိုပါအခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်း

ဈေးကွက်ကို ပြန်လည်အားထားလာပြီး စားသုံးသူများကြိုက်နှစ်သက်မှုများသည့် ဂျပန်ဖရဲ (ခေါ်) 211၊ တောင်သူများအခေါ် ခုံးကျည်ဖရဲများကို ပိုမို၍ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လာကြပါသည်။

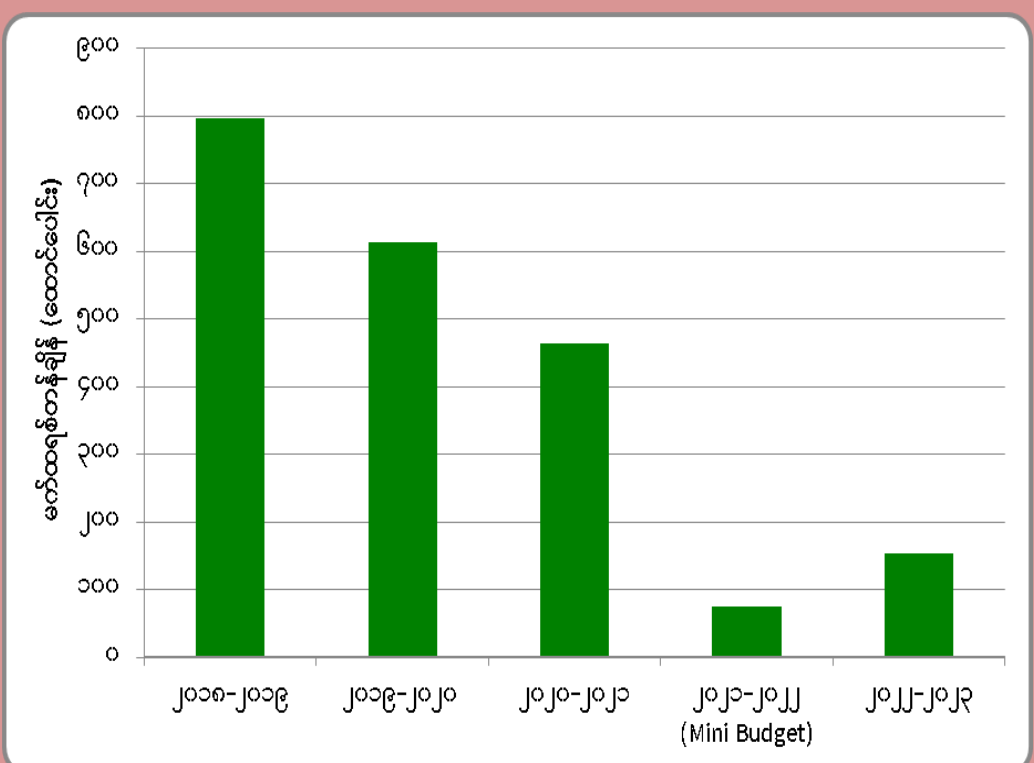
၂၃။ ခုံးကျည်ဖရဲ၏ တစ်ဧကထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်သည် ပြည်ပတင်ပို့လျက်ရှိသည့် 855 ဖရဲသီး ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် ထက်နည်းပြီး တစ်ဧကလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ကျပ် (၁,၆၀၀,၀၀၀) ခန့်ရှိပြီး ပျမ်းမျှအထွက်နှုန်းမှာ အလုံး (၁,၅၀၀) ခန့် ထွက်ရှိ ပါသည်။ တောင်သူများ၏ အသားတင်ပျမ်းမျှရဈေးသည် ဖရဲသီးတစ်လုံးလျှင် (၁,၄၀၀) ကျပ်ခန့်ရရှိခြင်းကြောင့် တစ်ဧကပျမ်းမျှ ဝင်ငွေမှာ (၂,၁၀၀,၀၀၀) ကျပ်ခန့်ရှိပါသည်။ တစ်ဧကလျှင် အသားတင်အမြတ်ငွေ (၅၀၀,၀၀၀) ကျပ်ခန့်ရရှိသောကြောင့် ထုတ် လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် နည်းသကဲ့သို့ အမြတ်ငွေလည်း နည်းသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ အရင်းကြေးအထွက်နှုန်းအနေဖြင့် တစ်ဧက လျှင် (၁,၁၄၃) လုံးထွက်ရှိရန်လိုအပ်ပြီး အရင်းကြေးစွဲနှုန်းအနေဖြင့် တစ်လုံးလျှင် (၁,၀၆၇) ကျပ်ရရှိမှသာ အရင်းကြေးမည်ဖြစ် ပါသည်။

၂၄။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့သည် ဖရဲသီးထွက်ရှိသည့်ရာသီများ တူညီမှုမရှိခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှဖရဲသီးများကို တင်သွင်းမှုရှိပါသည်။ မူဆယ် (၁၀၅) မိုင်ကုန်သွယ်ရေးဇုန်၌ (၂၈-၁၂-၂၀၂၀) မှ (၃-၁-၂၀၂၁) ရက်နေ့ထိဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများမှာ ဖရဲသီးအဝိုင်းကြား (၁) တန်လျှင် (၈၀၀ မှ ၂,၃၀၀) ယွမ်၊ အစေ့လွတ်ဖရဲ (၁) တန်လျှင် (၁,၀၀၀ မှ ၃,၅၀၀) ယွမ်ထိရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ဖရဲအကြားသီးကို မန္တလေး၊ မြင်းခြံ၊ ဝမ်းတွင်း၊ ကျိုက်ထို၊ ဘီးလင်းနှင့် ချောင်းဦးတို့မှလည်း ကောင်း၊ ဖရဲအဝိုင်းအကြားသီးကို မန္တလေး၊ မြင်းခြံနှင့် ချောင်းဦးတို့မှ ဝင်ရောက်မှုရှိကြောင်းသိရှိရပါသည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက် တွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ရှိသော ဖရဲသီးများကို ဒေသအသီးသီးသို့ တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိရာ ရန်ကုန်ဈေးကွက်သို့ မြင်းခြံ၊ မိတ္ထီလာနှင့် ဝမ်းတွင်းဒေသများမှ ဖရဲသီးများ အများဆုံးဝင်ရောက်လျက်ရှိပါသည်။ သီရိမင်္ဂလာဈေးတွင် ဝမ်းတွင်းမြို့မှ ဝင်ရောက် လာသော 855 ဖရဲသီး အလုံးကြီးတစ်လုံးလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (၆,၀၀၀) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလုံးလတ်တစ်လုံးလျှင် (၅,၀၀၀) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလုံးသေးတစ်လုံးလျှင် (၄,၀၀၀) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ 211 ဖရဲသီး အလုံးကြီးတစ်လုံးလျှင် (၄,၀၀၀) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလုံးလတ်တစ်လုံးလျှင် (၃,၅၀၀) ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလုံးသေးတစ်လုံးလျှင် (၃,၀၀၀) ကျပ်ဖြင့် အသီးသီးရောင်းချလျက်ရှိကြောင်း ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန၏ အချက်အလက်များအရ သိရှိရပါသည်။

(င) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးသုံးစွဲမှုနှင့် ကုန်သွယ်မှု

၂၅။ ဖရဲသီးသည် လူကြိုက်များသောသီးနှံဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ပြည်ပနိုင်ငံများကဲ့သို့ နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် စားသုံးမှုရှိသည့်အပြင် ဖရဲစေ့လှော် (ကွာစေ့) အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းဆေးများဖော်စပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့ ထမင်းဝိုင်းများတွင် ဖရဲသီးအနုများကိုပြုတ်၍ တို့စရာအနေဖြင့်လည်းကောင်း စားသုံးလေ့ရှိကြပါသည်။ ဖရဲသီးသည် အထူးသဖြင့် အရည်ရွှမ်းခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်ခြင်းကြောင့် ပူပြင်းသောဧရာသီတွင် ပိုမိုစားသုံးလေ့ရှိကြပါသည်။

၂၆။ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ဖရဲသီးတင်ပို့မှုအနေဖြင့် ပင်လယ်ရေ ကြောင်းနှင့် နယ်စပ်တို့မှ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာ နှစ်အထိ (၅) နှစ်အတွင်း နိုင်ငံပေါင်း (၆) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့မှု ရှိပါသည်။ တရုတ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့သို့ အဓိကတင်ပို့မှုရှိပြီး စုစု ပေါင်းတင်ပို့မှု၏ (၉၉) ရာခိုင်နှုန်းခန့် တင်ပို့မှုရှိပါသည်။ အခြား တင်ပို့လျက်ရှိသည့်နိုင်ငံများမှာ အိန္ဒိယ၊ စင်္ကာပူ၊ ရုရှားနှင့် ယူအေအီးနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါသည်။ တင်ပို့မှုအနေဖြင့် (၅) နှစ်တာ အတွင်း ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံမှ ဝယ်လို အားကောင်းခြင်းကြောင့် မက်ထရစ်တန်ချိန် ထောင်ပေါင်း (၇၉၆.၉၄)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆၇.၄၈) သန်း ခန့်ဖြင့် ဖရဲသီးတင်ပို့မှုအများဆုံးနှစ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ရင်းမြစ်။ ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန
ပုံ(၉) ၂၀၁၈-၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ (ပင်လယ်ရေကြောင်း+ နယ်စပ်) စုစုပေါင်း ဖရဲသီးတင်ပို့မှုအခြေအနေ

၂၇။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၆) နိုင်ငံသို့ မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၆၁၄.၀၈)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၅၄.၅၃) သန်း၊ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၄) နိုင်ငံသို့ မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၄၆၄.၁၇)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၃.၇၆) သန်း၊ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ Mini Budget တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၃) နိုင်ငံသို့ မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၇၅.၃၇)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၅.၆၅) သန်းတင်ပို့နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၃) နိုင်ငံသို့ မက်ထရစ်တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း (၁၅၂.၉၇)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၆.၄၄) သန်း တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ- ဃ)

၂၈။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖရဲသီးကို ဒေသအလိုက် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းသုံးရာသီလုံး စိုက်ပျိုးနိုင်သည့်အပြင် ဖရဲသီးထွက်ရှိချိန်သည် အခြားသော ရာသီပေါ်သီးနှံများထက် အချိန်ကာလ ပိုမိုကြာမြင့်သကဲ့သို့ ထွက်ရှိမှုပမာဏလည်းများသည့် သီးနှံတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ဖရဲသီးသည် ဈေးကွက်အာမခံချက် အပြည့်အဝမရှိခြင်းကြောင့် Risk များသော သီးနှံဖြစ်သော်လည်း တောင်သူများအနေဖြင့် တရုတ်ဝယ်လိုအား ကောင်းချိန်များနှင့်တိုက်ဆိုင်မှုရှိပါက အကျိုးအမြတ်များသည့် သီးနှံဖြစ်သည့်အပြင် ရာသီအလိုက် သစ်သီးဝလံပို့ကုန်များတွင် ဖရဲသီးတင်ပို့မှုသည် ကာလရှည်ကြာဆုံးဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ကိုဗစ်-၁၉ ကာလနောက်ပိုင်း နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး

လမ်းကြောင်းများ ပြန်လည်ပွင့်လင်းလာခြင်းကြောင့် တရုတ်ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့မှုအခြေအနေများ အထိုက်အလျောက်ပြန်လည်ကောင်းမွန်ခဲ့သည်။ တရုတ်နှစ်သစ်ကူးကာလများတွင် တင်ပို့မှုများခြင်းကြောင့် ရောင်းအားအကောင်းဆုံးအချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ မူဆယ် (၁၀၅) မိုင် ကုန်သွယ်ရေးဇုန်၊ ကျိန်စန်းကျော့-ဝမ်တိန် ကုန်သွယ်ရေးဂိတ်မှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ဖရဲ၊ သခွားမွှေး တင်ပို့မှုများ အားကောင်းလျက်ရှိကြောင်း သစ်သီးဝလံလုပ်ငန်းရှင်များထံမှ သိရပါသည်။ ပြည်ပဈေးကွက်ခိုင်မာလာခြင်းအားဖြင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူတောင်သူများအပါအဝင် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်ရှိ ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ရရှိလာကြသော်လည်း သွင်းအားစုကုန်ကျစရိတ်များမြင့်လာခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ်မြင့်လာခြင်းတို့ကြောင့် ဇောက်ချလုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက် စီးပွားရေးတွက်ချက်မှု နည်းလာကြကြောင်း သိရသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုနည်းချိန်များတွင်သာ မြန်မာနိုင်ငံမှဖရဲသီးများကို ဝယ်လိုအားများခြင်းကြောင့် ဖရဲ၊ သခွားမွှေးဈေးကွက်၏ စိန်ခေါ်မှုများမှာ တည်ငြိမ်မှုမရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

၂၉။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးထုတ်လုပ်မှုသည် နည်းစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာများ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခြင်းကြောင့် အရည်အသွေးမြင့်မားသောဖရဲသီးများ ထုတ်လုပ်လာပါသည်။ သို့သော်လည်း နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ မြင့်မားလာသည်နှင့်အညီ ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်များလည်း မြင့်မားလျက်ရှိပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ လိုအပ်ချက်အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၌ တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ရွှေလီ-ဝမ်တိန်နယ်စပ်ဂိတ်သည် သစ်သီးဝလံများတင်သွင်းမှုကို အမြန်လမ်းကြောင်းဖွင့်လှစ်ထားပြီး ၎င်းဂိတ်ရှိ သွင်းကုန်ကြီးကြပ်ရေးဌာနက ဖရဲသီးများကိုစစ်ဆေးပြီး ဝမ်တိန်သစ်သီးဝလံကုန်သွယ်ရေးဈေးကွက်သို့ ပို့ဆောင်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ဝမ်တိန်အကောက်ခွန်ဌာနအနေဖြင့် တရုတ်နယ်စပ်ဂိတ်၌ သစ်သီးများကို အခွန်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ မြန်ဆန်လာခြင်း၊ ဖရဲသီးကားများကို ဦးစားပေးလိုင်းအဖြစ် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဖရဲသီးအပါအဝင် သစ်သီးများကို အရည်အသွေးပြည့်မီစွာဖြင့် လျင်မြန်စွာတင်ပို့နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ ဩဂုတ်လကုန်အထိ တရုတ်နိုင်ငံသို့ မြန်မာ့ဖရဲသီးတင်ပို့မှုမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁.၁၁) သန်းကျော်တင်ပို့ခဲ့ကြောင်း မူဆယ်သစ်သီးဝလံကုန်စည်ဒိုင်၏ အချက်အလက်များအရ သိရှိရသည်။

(စ) သုံးသပ်တင်ပြချက်

၃၀။ မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ရှိသည့် သစ်သီးဝလံများထဲတွင် ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ပြည်တွင်းစားသုံးမှုထက် ပြည်ပ ဈေးကွက်သို့ များစွာတင်ပို့လျက်ရှိသော သီးနှံတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့ဖရဲသီးများကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ အဓိကထားတင်ပို့လျက် ရှိပြီး ကိုဗစ်-၁၉ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်ကာလများတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာ အသေးစိတ်စစ်စစ်မှုများကြောင့် တင်ပို့မှုများနှောင့်နှေးခဲ့ပြီး အချိန်ကြန့်ကြာမှုများရှိခြင်းကြောင့် သီးနှံများ အရည်အသွေး ကျဆင်းခဲ့ပြီး တင်ပို့သူများအတွက် ကြီးမားသောထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများစွာ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ဖရဲသီးသည် ရေဓာတ်ပါဝင် မှုများသော သီးနှံဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရည်အသွေးကောင်းအသီးများအား ထိခိုက်မှုမရှိဘဲ လျင်မြန်စွာတင်ပို့နိုင်ရေးသည် လွန်စွာ အရေးကြီးပါသည်။

၃၁။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၌ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့နေသည့် ဖရဲသီးများသည် ဈေးနှုန်းရရှိမှုမြင့်မားခဲ့သော်လည်း သယ်ယူစရိတ်မြင့်ခြင်း၊ ယာဉ်ရပ်နားမှု (ကွင်းကြေး) နှင့် အခွန်ဆိုင်ရာပေးဆောင်ရမှုများ မြင့်မားလာခြင်းတို့ကြောင့် ဖရဲစိုက်တောင်သူများနှင့် တင်ပို့သူ များမှာ အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုမရှိဘဲ ထိခိုက်နစ်နာမှုများကြုံတွေ့ကြရသည်။ တရုတ်ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရန်ဖရဲသီး (၁၆) တန် တင်ပို့ နိုင်သည့် ကုန်တင်ကားတစ်စီးလျှင် ကျပ်သိန်း (၉၀) ခန့်ရှိပြီး ပြန်လည်ရရှိငွေမှာ ကျပ်သိန်း (၈၀) ခန့်သာရှိခြင်းကြောင့် ပျမ်းမျှ အားဖြင့် ကုန်တင်ကားတစ်စီးလျှင် ကျပ် (၁၀) သိန်းခန့်အရှုံးပေါ်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့သို့ ဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကြောင့် ဖရဲသီး ကုန်သည်အချို့သည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့မှုခြင်းများရပ်နား၍ ရန်ကုန်ဈေးကွက်သို့ ပြောင်းလဲတင်ပို့ရောင်းချလာသောကြောင့် ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ဈေးကွက်သို့ ဖရဲကားဝင်ရောက်မှုများ စံချိန်တင်မြင့်တက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ဖရဲသီးဝင်ရောက်မှုများလာ ခြင်း၊ ရောင်းလိုအားများလာခြင်းကြောင့် ဖရဲသီးဈေးနှုန်းများကျဆင်းခဲ့သဖြင့် ဖရဲစိုက်တောင်သူများ ဝင်ငွေထိခိုက်မှု ကြုံတွေ့ခဲ့ရ ပါသည်။

၃၂။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် တရားဝင်ဖရဲသီးတင်ပို့ ရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ချုပ် ဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖရဲဈေးကွက်ခိုင်မာမှုရှိခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် ဖရဲသီးအပါအဝင် သီးနှံ (၉) မျိုးကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တရားဝင် တင်ပို့ခွင့် ရရှိထားပြီးဖြစ်သည့်အတွက် သဘောတူစာချုပ် သီးခြားချုပ် ဆိုရန် လိုအပ်မှုမရှိသော်လည်း ကုန်သွယ်မှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေး အတွက် အစိုးရအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ကို ပိုမိုမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူတောင် သူများနှင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအကြား ချိတ်ဆက်မှုများ ပိုမိုအား ကောင်းလာမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း ရေမြေရာသီ ဥတုနှင့် ပထဝီအနေအထားအရ ကောင်းစွာစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင် စွမ်းရှိခြင်း၊ အရင်းမြစ်များပေါကြွယ်ဝခြင်းတို့ကြောင့် ခိုင်မာသော ပြည်ပဈေးကွက်ဝယ်လိုအားရှိပါက အရည်အသွေးကောင်းသီးနှံများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်မှုရှိကြပါသည်။ မြန်မာ့ဖရဲဈေးကွက် ခိုင်မာလာပါက စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူတောင်သူများသည် ဈေးကွက်အခွင့် အလမ်းများစွာရှိခြင်း၊ အကျိုးအမြတ်များရရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် လယ်ယာလုပ်ငန်းများတွင် ဇောက်ချလုပ်ကိုင်မှုအားကောင်းလာပြီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်တစ်လျှောက်ပါဝင်သူများ လူမှုစီးပွားဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရေရှည် တည်တံ့သောပို့ကုန်တင်ပို့မှု မြှင့်မားလာစေပြီး နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

Vietnamese watermelon to be officially exported to China

A new protocol signed during China's Party General Secretary and President Xi Jinping's visit to Vietnam will allow Vietnam to export watermelon through official quotas to China.

The protocol is a crucial factor in establishing standards for, and boosting, Vietnam's official agricultural exports to China. Farming areas must meet Good Agriculture Practices standards, and the farming and packaging of the fruit must be supervised by relevant agencies. Watermelon consignments must go through all stages of customs clearance in China while 2% will undergo plant quarantine. For many years Vietnam has been exporting watermelon over the border to China, though not under the official quota, where it is well liked. Since 2021 Vietnam has been improving the quality of its agricultural exports, ensuring they have clearly traceable origins and meet safety standards.

In the first 10 months of this year watermelon exports to China were worth US\$44 million, up 162% from the same period last year. The local watermelon season in China is from late April to September, and so the country usually imports the fruit between November and April.

<https://e.vnexpress.net/news/business/companies/vietnamese-watermelon-to-be-officially-exported-to-china-4688792.html>

(ဆ) မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များ

၃၃။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သစ်သီးဝလံတင်ပို့မှုတွင် ဖရဲသီးသည် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိမှု ရာခိုင်နှုန်းများသော သီးနှံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပြည်ပဝင်ငွေတိုးမြှင့်ရရှိနိုင်ရေး၊ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူတောင်သူများ အကျိုးအမြတ်ရရှိစေရေး၊ ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက်တစ်လျှောက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရေးနှင့် နိုင်ငံစီးပွားအထောက်အပံ့ကောင်းရရှိရေးအတွက် အောက်ဖော်ပြပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရန်လိုအပ်ပါကြောင်း အကြံပြုတင်ပြအပ်ပါသည်-

- (က) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေ၊ မြေ၊ ရာသီဥတုနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိပြီး ပြည်ပဈေးကွက်ဝယ်လိုအားရှိသည့် ဖရဲမျိုးများကို တောင်သူများ အလွယ်တကူရရှိနိုင်ရေး ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ခ) အရည်အသွေးကောင်းမျိုးများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းမှ သွင်းအားစုကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်းကို လျော့ချပေးနိုင်ရန် ထိုက်သင့်သည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် သွင်းအားစုများကို တောင်သူများ အလွယ်တကူဝယ်ယူနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဂ) ဖရဲသီးသည် ရေဓာတ်ပါဝင်မှုများပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများခြင်းကြောင့် အရည်အသွေးကောင်းဖရဲများ ဈေးကွက်သို့ အချိန်မီရောက်ရှိနိုင်ရန် အအေးခန်းများဖြင့် သယ်ယူတင်ပို့နိုင်ရေး လိုအပ်သည်များ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဃ) ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ် အားကောင်းလာရေး အစိုးနှင့်ပုဂ္ဂလိကတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ အရှိန်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြား တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုအားကောင်းစေသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (င) ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ မွေးထုတ်ပေးခြင်းအတွက် တောင်သူပညာပေးလုပ်ငန်းများ အရှိန်အဟုန်မြှင့် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (စ) ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် မှိုသတ်ဆေးသုံးစွဲမှုများ စနစ်တကျအသုံးပြုနိုင်ရေး GAP စနစ်ကို တောင်သူများ လက်ခံကျင့်သုံးမှုများလာစေရန် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဆ) သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာများ လွယ်ကူချောမွေ့မှုရှိစေရေး လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက်ဂိတ်များရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုဆိုင်ရာများ လျင်မြန်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး သက်ဆိုင်ရာဌာနများဖြင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဇ) ပြည်ပဈေးကွက် လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ တင်ပို့နိုင်ရေး ပြည်တွင်းပြည်ပ ထုတ်လုပ်တင်ပို့မှု သတင်းအချက်အလက်များအချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီရရှိနိုင်ရေး လိုအပ်သည်များ ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဈ) မြန်မာ့ဖရဲသီးများ တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရာတွင် အရေးပါသော ကုန်သွယ်မှုလွယ်ကူချောမွေ့စေရေး အစိုးရအချင်းချင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပေးခြင်း၊
- (ည) ပြည်တွင်းပြည်ပ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာအတားအဆီးများ၊ အကောက်အခွန်ဆိုင်ရာအတားအဆီးများကို လျော့ချနိုင်ရေး သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်၍ လိုအပ်သည်များ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဋ) ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများဖိတ်ခေါ်၍ တောင်သူများနှင့် အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သည်များ ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဌ) သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိဘဲ တင်ပို့နေမှုများအား အစိုးရမှပြဋ္ဌာန်းထားသည့် တည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများအရ ထိထိရောက်ရောက်အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဍ) စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုနှင့် နည်းပညာဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအခြေအနေများ၊ ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်ပေါ်မူတည်၍ မျိုးပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်များအား စဉ်ဆက်မပြတ်လေ့လာ၍ သုတေသနများပြုလုပ်ပေးခြင်း၊

- (ဗ) ပြည်တွင်းပြည်ပ ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားနည်းခြင်းကြောင့် ပိုလျှံနေသည့် အသီးများအား တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်နိုင်ရေး SME လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဏ) ဖရဲသီးခွံများကို အလေ့အလွင့်မဖြစ်စေဘဲ ယိုအဖြစ်ပြုလုပ်၍ အသုံးပြုထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဆိုပါက တောင်သူများ အနေဖြင့်လည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ဝင်ငွေရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် တွင်ကျယ်စွာ ဖြန့်ဖြူးရောင်းချနိုင်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (တ) Global Value Chain ရရှိရန် အနီးစပ်ဆုံးသီးနှံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဈေးကွက်အလားအလာကောင်းရှိသော နိုင်ငံများ နှင့်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ထ) စားသုံးမှု၊ တင်ပို့ရောင်းချမှုနှင့် ပြည်တွင်းလက်ကျန်အခြေအနေများ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီရရှိနိုင်ရေး အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြား ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ အပြန်အလှန်ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း၊
- (ဒ) နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များသို့ ဖရဲသီးဈေးကွက်ရရှိနိုင်ရေး နိုင်ငံတကာရှိ စီးပွားရေးသံမှူးများမှတစ်ဆင့် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်း၍ ကုန်စည်ပြပွဲများ ကျင်းပပြုလုပ်နိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဓ) ပြည်တွင်းပြည်ပဈေးကွက်အခြေအနေများနှင့် ကုန်စည်တင်ပို့မှုတစ်လျှောက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ အား သတင်းမီဒီယာများမှတစ်ဆင့် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ သတင်းအချက်အလက်များသိရှိနိုင်ရေး Internet လိုင်းများ ချိတ်ဆက်အသုံးပြုမှု အဆင်ပြေမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။

ကိုးကားချက်များ

စီမံကိန်းဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန၊ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန

IndexBox

FreshPlaza

Opinion Leaders See less

Statista

ITC Trade Map

WITS_World Integrated Trade Solution (World Bank)

Burmese Watermelon Market Guide

Chinese news outlet People.cn reports

ZION Market Research

<https://www.thedailymeal.com/1194125/what-country-produces-the-most-watermelon/>

<https://www.zionmarketresearch.com/report/watermelon-seeds-market-size>

<https://www.fruitnet.com/asiafruit/myanmars-melon-export-expansion/183799.article>

<http://www.customs.gov.cn/dzs/2746776/3062131/index.html>

ပုံနှိပ်သူ-မိဘအေးရိပ်ပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၉၀၂)
 Phone: ၀၉-၅၁၉၆၈၆၆၊ ၀၉-၄၃၁၁၄၁၄၄
 Address: အမှတ်-၃၆/ဘီ၊ (၅၅) လမ်း၊
 အလယ်ဘလောက်၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊
 ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

လယ်ယာစီးပွားနှင့်ကုန်သွယ်မှုဌာနခွဲ၊
 စီမံကိန်းဦးစီးဌာန၊
 စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 Email: agribusiness.dopmoali@gmail.com
 Phone: ၀၆၇၃-၄၁၀၁၀၇၊ ၀၆၇၃-၄၁၀၆၈၄
 Address: ရုံးအမှတ် (၁၅) ၊ နေပြည်တော်။

Agribusiness Bulletin များကို စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၏ တရားဝင်ဝက်ဆိုဒ်ဖြစ်သော www.moali.gov.mm တွင် အခမဲ့ Download ရယူဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

နှစ်အလိုက် ကမ္ဘာ့ဖရဲသီး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံများ၏ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

ရေတွက်ပုံ-တန်ချိန်သန်း

နိုင်ငံ	၂၀၁၅	၂၀၁၆	၂၀၁၇	၂၀၁၈	၂၀၁၉	၂၀၂၀	၂၀၂၁	၂၀၂၂
တရုတ်	၆၂.၈၉	၆၂.၄၁	၆၃.၃၆	၆၁.၇၆	၆၁.၀၄	၆၀.၈၄	၆၁.၀၁	၆၀.၅၄
တူရကီ	၃.၉၂	၃.၉၃	၄.၀၁	၄.၀၃	၃.၈၇	၃.၄၉	၃.၄၇	၃.၃၉
အိန္ဒိယ	၂.၁၅	၂.၃၃	၂.၁၈	၂.၅၂	၂.၅၀	၃.၁၆	၃.၂၅	၃.၃၁
အခြား	၃၂.၀၄	၃၃.၇၃	၃၁.၂၇	၃၂.၆၅	၃၄.၄၄	၃၄.၄၃	၃၃.၉၀	၃၂.၇၁

ရင်းမြစ်: Statista

နောက်ဆက်တွဲ (ခ)

၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်၊ အမေရိကန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ လအလိုက်ဖရဲသီးတင်ပို့ ဈေးနှုန်းများ

ရေတွက်ပုံ- USD/မက်ထရစ်တန်

နိုင်ငံ	ဇူလိုင်	ဩဂုတ်	စက်တင်ဘာ	အောက်တိုဘာ	နိုဝင်ဘာ	ဒီဇင်ဘာ
တရုတ်	၁,၀၂၁	၁,၀၄၃	၁,၃၀၅	၉၉၈	၁,၁၄၀	၁,၁၂၂
အမေရိကန်	၂၂၄	၃၉၇	၂၅၄	၄၇၁	၅၄၆	၄၈၅
မြန်မာ	၃၆၈	၂၇၃	၂၁၀	၉၉.၅	၁၇၃	၂၂၆

ရင်းမြစ်: IndexBox

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)

၂၀၁၉-၂၀၂၀ မှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖရဲသီးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

ရေတွက်ပုံ-ပိဿာ

ခုနှစ်	စိုက်ဧရိယာ (ဧက)	ရိတ်သိမ်းဧရိယာ(ဧက)	အထွက်နှုန်း (ပိဿာ/ဧက)	အထွက် (ပိဿာသန်း)
၂၀၁၉-၂၀၂၀	၆၃,၅၃၆	၆၃,၅၃၇	၃,၂၉၀	၁၂၇,၉၁၈
၂၀၂၀-၂၀၂၁	၅၇,၃၆၁	၅၇,၃၄၇	၃,၀၆၂	၁၇၅,၆၀၁
၂၀၂၁-၂၀၂၂	၅၆,၄၁၄	၅၆,၄၁၄	၅,၆၀၀	၃၁၅,၉၁၇
၂၀၂၂-၂၀၂၃	၃၁,၀၉၄	၃၁,၀၉၄	၂,၈၀၇	၈၇,၂၈၅

ရင်းမြစ်: စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန (ပျမ်းမျှစာရင်းများသာဖြစ်ပြီး ဖရဲသီးအမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ အထွက်နှုန်းပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။)

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာနှစ်/နိုင်ငံအလိုက် ဖရဲသီး (Watermelon) တင်ပို့မှုစာရင်း (ပင်လယ်ရေကြောင်း+နယ်စပ်)

ရေတွက်ပုံ-ဒေါ်လာသန်း

နိုင်ငံ	၂၀၁၈-၂၀၁၉		၂၀၁၉-၂၀၂၀		၂၀၂၀-၂၀၂၁		၂၀၂၁-၂၀၂၂ (Mini Budget)		၂၀၂၂-၂၀၂၃		၂၀၂၃-၂၀၂၄ ၂၂-၉-၂၀၂၃ထိ (ယာယီ)	
	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး
တရုတ်	၇၉၁၄၀၀.၃၀	၆၆.၉၆	၆၁၉၆၆၆.၀၀	၅၄.၃၃	၄၆၃၂၄၃.၀၀	၄၃.၅၈	၇၅၃၆၁.၅၀	၅.၆၅	၁၅၂၆၈၈.၁၀	၁၆.၃၅	၂၂၄၆၅.၀၀	၂.၆၅
ထိုင်း	၅၂၁၀.၀၀	၀.၄၄	၁၉၃၀.၀၀	၀.၁၇	၄၅၀.၀၀	၀.၀၄			၂၈၂.၆၀	၀.၀၉		
အိန္ဒိယ	၃၂၅.၀၀	၀.၀၈	၉၈.၇၉	၀.၀၂	၄၃၂.၃၅	၀.၁၁	၄.၅၀	၀.၀၀				
စင်္ကာပူ			၃၈.၅၀	၀.၀၁					၀.၄၀	၀.၀၀		
ရုရှား	၀.၉၀	၀.၀၀	၁.၃၃	၀.၀၀			၀.၆၅	၀.၀၀				
ယူအေအီး			၄၃.၀၀	၀.၀၀	၄၅.၀၀	၀.၀၃						
စုစုပေါင်း	၇၉၆၉၃၆.၂၀	၆၇.၄၈	၆၁၉၇၇၇.၆၂	၅၄.၅၃	၄၆၄၁၇၀.၃၅	၄၃.၇၆	၇၅၃၆၆.၆၅	၅.၆၅	၁၅၂၉၇၁.၁၀	၁၆.၄၄	၂၂၄၆၅.၀၀	၂.၆၅

ရင်းမြစ်: ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန